

SHRNUTÍ ZÁKLADNÍCH TENDENCÍ SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE KRAJE V 1. - 3. ČTVRTLETÍ 2005

OBYVATELSTVO

K 30. 9. 2005 měl Liberecký kraj celkem 428 661 obyvatel. Oproti stejnému období roku 2004 byl zaznamenán nárůst o 1 216 osob.

Během sledovaného období se v Libereckém kraji živě narodilo 3 267 dětí, což je o 28 dětí méně než tomu bylo ve stejném období minulého roku. V relativním vyjádření dosáhl kraj v počtu živě narozených na 1 000 obyvatel spolu s Karlovarským krajem čtvrté nejvyšší hodnoty ve srovnání s ostatními kraji (10,2 ‰). Relativně nejvíce dětí se pak v rámci Libereckého kraje narodilo v okrese Česká Lípa (10,6 ‰) a Liberec (10,4 ‰) a nejméně v okrese Jablonec nad Nisou (9,5 ‰). Z celkového počtu živě narozených dětí bylo 1 677 chlapců a 1 590 děvčat. Mimo manželství se narodilo 37,6 % všech živě narozených dětí.

V průběhu 1. - 3. čtvrtletí roku 2005 zemřelo v Libereckém kraji celkem 3 192 osob. Nepatrně, ale přesto byl ve sledovaném období počet živě narozených dětí vyšší než počet zemřelých. Přírůstek vyplývající z přirozené měny tedy činil 75 obyvatel. Hodnota kojenecké úmrtnosti činila 5,5 ‰, hodnota novorozenecké úmrtnosti dosáhla 3,7 ‰ (do jednoho roku života zemřelo 18 dětí, z toho 12 jich zemřelo do 28 dnů od narození).

Počet přistěhovalých na území kraje v průběhu devíti sledovaných měsíců dosáhl 3 910 osob, naopak z Libereckého kraje se odstěhovalo 2 887 osob. Počet obyvatel kraje se tak prostřednictvím stěhování zvýšil o 1 023 osob. Relativně nejvyšší počet přistěhovalých zaznamenal okres Jablonec nad Nisou (18,2 ‰), naopak relativně nejvíce osob se vystěhovalo z okresu Semily (15,3 ‰).

Ve sledovaném období bylo na území Libereckého kraje uzavřeno celkem 1 879 sňatků a 1 039 manželství bylo rozvedeno, což znamená, že se počet uzavřených sňatků oproti minulému období zvýšil o 29 a počet rozvodů se naopak o 96 snížil. Relativně nejvíce se rozváděli lidé z okresu Česká Lípa (3,6 ‰). Nejvyšší relativní sňatečnost pak vykázal okres Liberec (6,5 ‰).

V 1. až 3. čtvrtletí roku 2005 bylo v kraji evidováno celkem 1 523 potratů, z toho v 1 010 případech se jednalo o umělá přerušování těhotenství. V hodnocení celkové úrovně potratovosti se Liberecký kraj hodnotou ukazatele počet potratů na 1 000 obyvatel (4,8 ‰) řadí na 3. místo za kraj Ústecký a Karlovarský.

ZAMĚSTNANOST A MZDY

Průměrný stav zaměstnanců přepočtených na plně zaměstnané v ekonomických subjektech (s 20 a více zaměstnanci) se sídlem na území Libereckého kraje dosáhl za sledované období 107 434 osob. Celková zaměstnanost se tak ve srovnání se stejným obdobím roku 2004 zvýšila o 0,8 %. V rámci jednotlivých odvětví byl nejvýraznější pokles zaměstnanosti zaznamenán v odvětví pohostinství a ubytování (22,6 %), ale také ve stavebnictví (15,6 %). Naopak k největšímu meziročnímu nárůstu počtu zaměstnanců došlo v odvětví dopravy, skladování a spoje (28,0 %) a dále v odvětví obchodu, oprav motorových (13,3 %). Ze srovnání jednotlivých okresů kraje vyplývá, že průměrný počet zaměstnanců se zvýšil v okrese Liberec (o 3,6 %) a Semily (o 6,5 %). Ve zbývajících dvou okresech se počet zaměstnanců snížil, v případě okresu Česká Lípa o 1,9 %, v okrese Jablonec nad Nisou dokonce o 4,4 %.

Vývoj průměrné měsíční hrubé nominální mzdy vykazoval ve sledovaném období rostoucí tendenci. Průměrná měsíční hrubá nominální mzda se tak oproti stejnému období roku 2004 zvýšila o 4,8 % a v průměru činila 17 023 Kč na osobu (přepočteno na plně zaměstnané osoby). Přesto byla mzda v kraji o 1 973 Kč nižší než činí její celorepublikový průměr. Úroveň průměrné měsíční mzdy se tak Liberecký kraj zařadil na 6. místo ve srovnání s ostatními kraji. Nejvyšší mzdy v kraji pobírali zaměstnanci činní v oblasti výpočetní techniky (30 837 Kč), v oblasti výzkumu a vývoje (22 562 Kč) a dále také zaměstnanci odvětví výroby motorových vozidel, výroby přívěsů a návěsů (22 271 Kč). Nejnižší mzdy vykazovaly odvětví výroby oděvů, zpracování a barvení kožešin (10 162 Kč) a odvětví zemědělství, myslivosti a lesnictví (12 981 Kč). Z územního hlediska uvádí nejvyšší průměrnou mzdu na přepočtené osoby okres Liberec (17 700 Kč), který se tak řadí na 33. místo ve srovnání 91 okresů České republiky. Na druhou stranu okres Semily s průměrnou mzdou ve výši 15 720 Kč obsadil v meziokresním srovnání až 67. místo.

VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL

Jediné nebo hlavní zaměstnání mělo v prvním až třetím čtvrtletí roku 2005 v Libereckém kraji 201,3 tisíce osob, konkrétně se jednalo o 84,8 tisíc žen (42,1 %) a 116,4 tisíc mužů (57,8 %). Ve srovnání se stejným obdobím roku 2004 se celková zaměstnanost snížila o 2 tisíce osob. Podíl Libereckého kraje na celkovém počtu osob v hlavním zaměstnání v celé České republice činil pouze 4,2 %. Nejvíce osob bylo ve sledovaném období již tradičně zaměstnáno v odvětví průmyslu (43,2 %), ve stavebnictví pracovalo 10,5 % a v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a spotřebního zboží 9,7 % všech zaměstnaných v Libereckém kraji.

Vedle hlavního zaměstnání mělo druhé a další zaměstnání 4,2 tisíce osob, počet pracujících v dalším zaměstnání se oproti stejnému období minulého roku snížil o 0,8 tisíc osob. Na zkrácenou pracovní dobu pracovalo celkem 7,0 tisíc osob, z 80 % převažovaly ženy.

Míra ekonomické aktivity, tj. podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných k počtu všech osob starších 15-ti let, dosáhla ve sledovaném období výše 59,2 %. V porovnání se stejným obdobím roku 2004 poklesla hodnota tohoto ukazatele o 1,1 %.

Na základě výběrového šetření pracovních sil bylo zjištěno, že počet nezaměstnaných v 1. – 3. čtvrtletí roku 2005 celkem činil 12,8 tisíc osob (z toho 39,8 % představovali nezaměstnaní muži). Oproti stejnému období roku 2004 došlo ke snížení počtu nezaměstnaných osob o 1,3 tisíce. Liberecký kraj se na celkovém počtu nezaměstnaných v rámci celé České republiky podílel 3,2 %. Obecná míra nezaměstnanosti, tzn. další ukazatel zjištěný na základě výsledků výběrového šetření pracovních sil, zaznamenala meziroční pokles o 0,5 procentních bodů na 6,0 %. Tento výsledek je o 1,8 procentního bodu nižší než celorepublikový průměr.

NEZAMĚSTNANOST (z údajů MPSV)

Na úřadech práce v Libereckém kraji bylo k 30. 9. 2005 registrováno celkem 19 055 nezaměstnaných. Meziročně tak došlo ke snížení počtu uchazečů o zaměstnání o 1 607 osob, tj. o 7,8 %. Vývoj počtu nezaměstnaných v jednotlivých okresech kraje ve srovnání se stejným obdobím roku 2004 vykazoval jednoznačný pokles. K nejvyššímu snížení počtu uchazečů o zaměstnání došlo v okrese Jablonec nad Nisou (o 9,9 %). V okrese Česká Lípa se počet uchazečů o zaměstnání snížil o 8,9 %, v okrese Semily o 7,3 % a na Liberecku byl počet uchazečů o zaměstnání nižší o 6,2 %. Ženy se na celkovém počtu nezaměstnaných podílely z 55,1 %, přestože se jejich počet v meziročním srovnání snížil o 5,6 %. Další problematickou skupinou při hledání zaměstnání jsou osoby se změněnou pracovní schopností, které k výše zmiňovanému období tvořily 15,5 % uchazečů a také absolventi škol, kteří se na celkovém počtu uchazečů podíleli ze 7,6 %.

Míra registrované nezaměstnanosti dosáhla k 30. 9. 2005 v kraji hodnoty 7,81 %. Tato hodnota byla vypočítána v souladu s novou metodikou, srovnání s mírou nezaměstnanosti v loňském roce je tak zkreslené. Celkově v České republice k 30. 9. 2005 činila registrovaná míra nezaměstnanosti 8,8 %. V mezikrajském srovnání se Liberecký kraj úrovní míry nezaměstnanosti zařadil na 6. místo a v porovnání 77 okresů se v rámci Libereckého kraje nejlépe, na 23. místě, umístil okres Jablonec nad Nisou (7,01 %) a nejhůře, na 40. místě, okres Liberec (10,36 %).

V Libereckém kraji evidovaly ke konci 3. čtvrtletí 2005 úřady práce 2 531 volných pracovních míst, tento výsledek znamenal o 7,4 % volných pracovních míst více než tomu bylo ve stejném období roku 2004. Na jedno volné pracovní místo tak připadá 7,5 uchazečů, což je o 1,3 uchazečů méně než ve stejném období roku 2004. Ve sledovaném období pobíralo příspěvek v nezaměstnanosti 5 343 uchazečů.

ORGANIZAČNÍ STATISTIKA

K 30. 9. 2004 bylo v Libereckém kraji v registru ekonomických subjektů (RES) evidováno celkem 109 189 subjektů, ve srovnání se stejným obdobím minulého roku se projevil nárůst o 1 316 subjektů, tj. o 1,2 %. Tento nárůst registrovaných subjektů nejvýrazněji ovlivnil přírůstek počtu společenství vlastníků jednotek (o 168, tj. o 17,0 %), zahraničních osob (o 319, tj. o 12,9 %) a společností s ručením omezeným (o 302, tj. o 4,0 %). Značná dynamika růstu byla zaznamenána v průběhu 1. – 3. čtvrtletí u právní formy zemědělský podnikatel - fyzická osoba ostatní, nezapsaná v obchodním rejstříku, od 31. 12. 2004 do konce sledovaného období se zvýšil počet evidovaných subjektů v rámci této právní formy z 106 na 964 jednotek.

V členění podle právní formy převažují ve struktuře RES i nadále fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku. Ke konci září tohoto roku bylo evidováno 81 177 těchto fyzických osob, což představuje 74,3 % podíl na celkovém úhrnu registrovaných subjektů. Z obchodních společností převažovaly společnosti s ručením omezeným v počtu 7 859 (7,2 %). Z dalších významných právních forem bylo v registru podchyceno 2 787 zahraničních osob (2,6 %), 1 152 společenství vlastníků jednotek (1,1 %), 448 akciových společností (0,4 %) a 37 státních podniků (0,03 %).

Z hlediska odvětví převažovaly ve struktuře RES subjekty působící v oblasti obchodu, oprav motorových vozidel (28 425 subjektů, tj. 26 % všech subjektů). Dalším výrazněji zastoupeným odvětvím byl zpracovatelský průmysl (17 891 subjektů, tj. 16,4 %) a následovaly subjekty s činností v oblasti nemovitostí (16 765 subjektů, tj. 15,4 %) a subjekty z odvětví stavebnictví (14 867 subjektů, tj. 13,6 %).

Z pohledu počtu zaměstnanců téměř 60 % všech subjektů zapsaných v RES tento údaj neuvádí a necelých 30 % subjektů nemá žádné zaměstnance. V případě subjektů s uvedeným počtem zaměstnanců převažuje kategorie 1 – 5 pracovníků (6,7 %), více než 2 500 zaměstnanců mají v Libereckém kraji pouze 4 registrované subjekty.

STAVEBNÍ POVOLENÍ

V uplynulých třech čtvrtletích stavební úřady s působností v Libereckém kraji vydaly 3 935 stavebních povolení, tj. o 506 méně (11,4 %) než za stejné období roku 2004. Z územního hlediska nebyl tento pokles zaznamenán pouze u okresu Semily (nárůst o 6,7 %).

Již tradičně převažovala stavební povolení na budovy bytové a nebytové (46,4 % všech stavebních povolení), na ochranu životního prostředí připadlo 16,3 % a na ostatní stavby 37,3 % stavebních povolení. U bytových staveb (1 123 povolení), stejně tak jako u nebytových staveb (701 povolení), mírně převažovala nová výstavba. V budoucím období by mělo být v kraji získáno 816 nových bytů, z toho nejvíce v okrese Semily (283 bytů).

Pokles počtu stavebních povolení nedoprovázel pokles orientační hodnoty staveb, ta naopak ve srovnání se stejným obdobím minulého roku v kraji nepatrně vzrostla o 2,5 %, stejně tak i v okrese Česká Lípa (nárůst o 19,6 %) a v okrese Semily (nárůst o 17,2 %). Více než 4 miliardy z celkových 5,5 miliard (78,0 %) připadlo na budovy, 350 milionů na stavby na ochranu životního prostředí (6,4 %) a 858 milionů na ostatní stavby (15,6 %). Průměrná hodnota na jedno stavební povolení dosáhla 1 395,9 tisíc Kč a meziročně se zvýšila o 15,6 %.

Počet stavebních povolení v České republice a v 9 krajích oproti stejnému období loňského roku poklesl. Výjimkou je Karlovarský kraj s 0,3 % meziročním nárůstem. U čtyř krajů nemůžeme vývoj hodnotit v důsledku územních změn k 1. 1. 2005. Nejvíce stavebních povolení připadlo na Středočeský kraj (18,4 %), Liberecký kraj v pomyslném žebříčku zaujímal předposlední místo (3,7 %). Orientační hodnota staveb v České republice meziročně vzrostla o 9,5 % a její nárůst byl zaznamenán pouze ve 4 krajích, nejdynamičtěji se pak zvýšila v Ústeckém (nárůst o 53,3 %) a Pardubickém kraji (nárůst o 18,1 %). Průměrná hodnota na jedno stavební povolení dosáhla 2 348,7 tisíc Kč, nejvyšší byla zaznamenána u Hlavního města Prahy (3 605,3 tisíc Kč), nejnižší u Libereckého kraje (1 395,9 tisíc Kč).

BYTOVÁ VÝSTAVBA

Ve třetím čtvrtletí letošního roku byla v Libereckém kraji zahájena výstavba 234 bytů, což je o 28,4 % méně ve srovnání se stejným obdobím roku 2004. Nejvíce z uvedeného počtu připadalo na okres Liberec (78 bytů), nejméně naopak na okres Semily (46 bytů). Od počátku roku do konce září byla v kraji zahájena výstavba celkem 728 bytů, což představuje pouze 85,0 % skutečnosti stejného období roku 2004. Z celorepublikového pohledu zaznamenal větší pokles v počtu zahájených bytů pouze Karlovarský kraj (na úrovni 61,0 % předešlého období), naopak nejpříznivější situace byla v Královéhradeckém kraji a Hlavním městě Praze (154,4 %, resp. 127,3 % úrovně předešlého období). Výstavba bytů je zahajována v Libereckém kraji především v rodinných domech (69,4 %), dále potom v bytových domech (11,8 %) a nástavbách, přístavbách a vestavbách k rodinným a bytovým domům (13,7 %). Nepatrný podíl výstavby bytů byl zahájen v nebytových stavbách a v rámci stavebních úprav nebytových prostor (dohromady 4,9 %).

Od počátku roku bylo v Libereckém kraji zkolaudováno 678 bytů, tj. o 20,4 % méně než ve stejném období loňského roku. Z tohoto počtu připadalo 39,2 % na byty v rodinných domech, 40,3 % na byty v bytových domech, 6,0 % na byty v nástavbách, přístavbách a vestavbách k rodinným a bytovým domům.

Dokončených 55 bytů v domech s pečovatelskou službou představuje 8,1 % všech dokončených bytů, dalších 6,3 % bytů vzniklo v nebytových stavbách a stavební úpravou nebytových prostor. Nejvíce dokončených bytů (258, tj. 38,1 % z celkového počtu) bylo vykázáno v okrese Liberec. Ve všech okresech Libereckého kraje bylo ve sledovaném období letošního roku zkolaudováno méně bytů než v předchozím roce, z toho nejvýraznější pokles byl zaznamenán v okrese Semily (o 25,8 %). V mezikrajském srovnání bylo v 1. – 3. čtvrtletí roku 2005 dokončeno tradičně nejvíce bytů v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji. Liberecký kraj se počtem dokončených bytů v pomyslném žebříčku umístil na 12. místě před Olomouckým a Ústeckým krajem.

K 30. 9. 2005 zůstalo v Libereckém kraji rozestavěno 5 738 bytů, z čehož převážná většina připadala na rodinné domy (50,1 %). V rámci celého kraje pak nejvíce rozestavěných bytů vykázal okres Liberec (34,8 %).

ZEMĚDĚLSTVÍ

Výroba masa v jatečné hmotnosti dosáhla za leden až září roku 2005 v Libereckém kraji 4 485 tun, z toho bylo vyprodukováno 1 233 tun hovězího a telecího masa (27,5 % z celkové výroby masa), 3 249 tun masa vepřového (72,4 %) a pouze 1 tuna skopového. Produkce masa Libereckého kraje je spolu s Karlovarským krajem, mimo jiné s ohledem na velikost obou územních jednotek, nejnižší ze všech krajů. Podíl kraje na celorepublikové výrobě masa se pohybuje na úrovni 1,4 %, z toho na výrobě hovězího a telecího masa kolem 2 %. V meziročním srovnání celková výroba masa v kraji poklesla o 1 440 tun, relativně o 24,3 %.

V průběhu 3. čtvrtletí se uskutečňují rozhodující prodeje rostlinných výrobků ze sklizně sledovaného roku. V Libereckém kraji se od počátku roku do konce září prodalo celkem 42 609 tun obilovin, což bylo o 1 811 tun méně než ve stejném období roku 2004, relativní pokles činil 4,1 %. Z jednotlivých druhů obilovin se prodává nejvíce pšenice a ječmen (v letošním roce 23 802, resp. 10 947 tun). Z dalších rostlinných výrobků se v průběhu ledna – září v kraji prodalo 82 tun luštěnin, 741 tun brambor, 11 130 tun řepky, 441 tun zeleniny a 872 tun ovoce.

PRŮMYSL

Počet průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci se sídlem v Libereckém kraji činil v období leden až září letošního roku 122 subjektů. V meziročním srovnání se počet vykazujících jednotek snížil o 1 podnik. Průměrný evidenční počet zaměstnanců těchto podniků dosáhl ve vykazovaném období 48 361 osob a v meziročním srovnání tak znamenal zvýšení o 38 osob, tj. 0,1 %. Z uvedených odvětví zpracovatelského průmyslu byl zaznamenán nejvýraznější úbytek pracovníků ve výrobě dopravních prostředků a zařízení, a to o 10,6 % (829 osob), naopak nejvýraznější meziroční zvýšení počtu pracovníků vykázalo odvětví výroby vlákniny, papíru a výrobků z papíru, a to o 40,5 %, což odpovídá počtu 212 osob.

Průměrná měsíční mzda pracovníků v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci v Libereckém kraji činila v 1. – 3. čtvrtletí sledovaného roku 17 813 Kč, a oproti stejnému období minulého roku znamenala zvýšení o 922 Kč, relativně o 5,5 %. V rámci zpracovatelského průmyslu dosahuje nejvyšší průměrné mzdy výroba dopravních prostředků a zařízení (22 500 Kč), u níž je patrný meziroční mzdový nárůst o 8,4 %. Nejnižší průměrná mzda byla vykázána v odvětví výroby textilií, textilu a oděvních výrobků, zde lze sledovat meziroční mzdový nárůst o 5,0 % na 13 348 Kč.

Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslových podniků Libereckého kraje za prvních devět měsíců tohoto roku dosáhly výše 74 615 mil. Kč a zaznamenaly meziroční nárůst o 16,4 %. Zvýšení objemu tržeb vykázala oproti minulému období všechna odvětví zpracovatelského průmyslu, kromě výroby textilií, textilu a oděvních výrobků, kde tento ukazatel poklesl o 11,7 %. Nejvýraznější nárůst objemu tržeb byl zaznamenán v odvětví výroby a oprav strojů a zařízení jinde nezařazených (o 78,6 %).

STAVEBNICTVÍ

V Libereckém kraji mělo v průběhu období leden až září tohoto roku sídlo 76 stavebních podniků s 20 a více zaměstnanci a objem jejich provedených stavebních prací dle dodavatelských smluv („S“) za devět měsíců roku dosáhl 5,7 mld. Kč (běžné ceny). Rozhodující podíl tohoto objemu prací (74,8 %) připadl na stavební podniky se sídlem v okrese Liberec. V meziročním srovnání celkový objem prací „S“ vzrostl o 10,9 %, a to zejména díky okresům Semily a Liberec (růst o 42,5 resp. 18,1 %). Okresy Česká Lípa a Jablonec nad Nisou vykázaly v tomto směru pokles o 9,3 resp. 14,7 %. V tuzemsku bylo realizováno téměř

99 % těchto prací dle dodavatelských smluv, a to především na nové výstavbě, rekonstrukci a modernizaci (91,8 %) a menší podíl byl realizován na opravách a údržbě (8,1 %). Objem základní stavební výroby v hodnotě 4,4 mld. Kč byl o 8,2 % vyšší než ve srovnatelném období loňského roku. Meziroční nárůst základní stavební výroby vykázaly podniky ve všech okresech kraje s výjimkou okresu Jablonec nad Nisou, který zaznamenal pokles tohoto ukazatele o 7,1 %. Nejvyšší nárůst je v tomto směru spojen s okresem Semily (40,5 %).

Ve sledované skupině 76 stavebních podniků bylo v průběhu prvních tří čtvrtletí roku 2005 průměrně zaměstnáno 3 816 osob, což bylo o 8,9 % více než v loňském roce. Průměrná měsíční mzda zaměstnance 16 973 Kč vzrostla v meziročním srovnání o 4,5 %. V porovnání s republikovým průměrem byla mzda v kraji nižší o 1 294 Kč a mezi kraji se řadila na 4. místo. Oproti stejnému období loňského roku to znamená posun o dvě příčky výše. Z celorepublikového hlediska jsou dané hodnoty výrazně ovlivněny Hlavním městem Prahou, kde dosáhla průměrná měsíční mzda zaměstnanců stavebních podniků výše 24 638 Kč. Produktivita práce vykázala v Libereckém kraji podobné hodnoty jako v předešlém období, projevil se nepatrný pokles o 0,6 %. V tomto směru se jedná o negativní vývoj ve vztahu k průměrné měsíční mzdě.